

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

370

Vragen van het lid **Van Nispen** (SP) aan de Minister van Justitie en Veiligheid over de *slachtoffers van persoonsverwisseling door identiteitsfraude en de grote gevolgen voor hun leven en hun behandeling door de overheid* (ingezonden 17 september 2025).

Antwoord van Staatssecretaris **Rutte** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 10 november 2025). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2025–2026, nr. 220.

Vraag 1

Bent u bekend met de uitzending van NPO radio 1 over de slachtoffers van persoonsverwisseling die in de cel terecht zijn gekomen?¹ · ²

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Wat vindt u van de casussen die zijn aangehaald die aantonen wat in het uiterste geval mis kan gaan als een verkeerde naam op een strafrechtelijk vonnis terecht komt, namelijk een onterechte detentie? Voor hoeveel mensen is dit volgens u het geval geweest?

Antwoord 2

Bij Kamerbrief van 28 mei jongstleden informeerde ik uw Kamer naar aanleiding van het Verantwoordingsonderzoek van de Algemene Rekenkamer, over de problematiek rondom foutieve tenaamstelling in onherroepelijke vonnissen³. Vandaag, op 10 november 2025, heb ik een rapportage aan uw Kamer gestuurd waarin ik u informeer over de voortgang van de aanpak. Ik vind het van groot belang te voorkomen dat mensen onterecht gedetineerd worden maar ook dat daders hun straf ontlopen. In het antwoord op vraag 5

¹ NPO radio 1, 1 september 2025, Meerdere onschuldigen in de cel na persoonsverwisseling (www.nporadio1.nl/nieuws/binnenland/7a40d551-9953-4a7b-b21f-c8aaa58ed681/meerdere-onschuldigen-in-de-cel-na-persoonsverwisseling).

² DIT, 1 september 2025, DIT-onderzoeksredactie: «Onschuldigen belandden in de cel na identiteitsfraude» (dit.eo.nl/artikel/onschuldigen-belandden-in-de-cel-na-identiteitsfraude-blijkt-uit-onderzoek-van-dit-onderzoeksredactie).

³ Kamerstukken Tweede Kamer, 2024–2025, 29 279, nr. 972.

ga ik in op de vraag over het aantal personen dat ten onrechte gedetineerd is geweest.

Vraag 3

Wat is er tot nu toe gedaan met de harde kritiek van de Algemene Rekenkamer over het onderzoek waaruit bleek dat er op het Ministerie van Justitie en Veiligheid een lijst van 867 zaken bestaat waarvan ambtenaren weten dat de naam op een onherroepelijk strafrechtelijk vonnis niet klopt?

Antwoord 3

De betrokken organisaties werken met urgentie aan het opvolgen van de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer. Daarvoor is door de aangestelde programmadirecteur met alle betrokken organisaties een plan van aanpak ontwikkeld. Het plan van aanpak bevat diverse componenten waarvan de eerste stap is het ontwikkelen van een (juridisch) kader voor toetsing en afhandeling van geconstateerde zaken. Aan de hand van een eerste versie van dit kader start de Matching Autoriteit van de Justitiële Informatiedienst (Justid)⁴ nog dit jaar met de toetsing van de door de Matching Autoriteit geconstateerde zaken, waarna in afstemming met de betrokken ketenpartners tot een verdere afhandeling wordt gekomen. Prioriteit wordt gegeven aan zaken waarin een aanwijzing bestaat dat onschuldige burgers mogelijk nadelige gevolgen kunnen hebben ondervonden of waarschijnlijke daders ongestraft zijn gebleven.

Daarnaast worden de mogelijkheden verkend om te komen tot een aanvullende eenvoudigere procedure voor de herziening van onherroepelijke vonnissen. Ook start een onderzoek naar concrete maatregelen om de identiteitsvaststelling in de strafrechtketen te verbeteren, waardoor in de toekomst de kans op foutieve tenaamstellingen in vonnissen wordt verkleind. Tot slot is een evaluatieonderzoek gestart naar (de gang van zaken rond) dit vraagstuk. Dit wordt uitgevoerd door de Auditdienst Rijk (ADR). In de in het antwoord op vraag 2 genoemde voortgangsrapportage wordt u nader geïnformeerd over de aanpak en de doorlooptijden van deze activiteiten.

Vraag 4

Klopt het dat deze lijst van daadwerkelijk gevallen waarschijnlijk nog veel meer is dan 867 zaken omdat deze lang niet allemaal in beeld zijn?

Antwoord 4

Het onderzoek naar zaken die niet tot de 867 geconstateerde zaken behoren, leverde tot op heden vier gevallen op waarin foutieve tenaamstelling van een vonnis aan de orde was. Dit onderzoek loopt nog door. In de komende voortgangsrapportages zal ik verslag doen van de resultaten van dit onderzoek.

Daarnaast worden jaarlijks bij de Matching Autoriteit nieuwe zaken bekend waarin het tenaamstellingsvraagstuk speelt. Tot op heden heeft de Matching Autoriteit in 2025 meer dan 33 nieuwe zaken geïdentificeerd waarin twijfel is over de tenaamstelling.

Vraag 5

Hoeveel van deze mensen zijn inmiddels geholpen?

Antwoord 5

Uit de analyse van de geconstateerde zaken is tot nu toe één geval gebleken waarin een onschuldige signaleerd stond. De gegevens in de systemen zijn daarop aangepast om te voorkomen dat deze persoon nadelige gevolgen ondervindt. Van de vier zaken die bleken uit het in het antwoord op vraag 4 genoemde onderzoek, hebben in twee gevallen personen onterecht een straf uitgezeten; in twee andere gevallen ontstond na aanhouding twijfel over de identiteit. Deze personen zijn direct vrijgelaten zodra bleek dat het om een onjuiste persoon ging. Voor al deze gevallen loopt een uitvraag bij het Openbaar Ministerie of er in de bijbehorende strafzaak nog andere herstelprocedures lopen.

⁴ De Matching Autoriteit van de Justitiële Informatiedienst draagt zorg voor het vaststellen van het integer en integraal persoonsbeeld van justitiabelen.

Vraag 6

Hoe vaak is er een schadevergoeding uitgekeerd aan een persoon die onterecht in de gevangenis zat naar aanleiding van een foutieve tenaamstelling?

Antwoord 6

Justid heeft met betrekking tot de foutieve tenaamstelling van onherroepelijke vonnissen tot dusver geen verzoeken tot schadevergoeding ontvangen. Of de andere betrokken organisatie verzoeken tot schadevergoeding hebben ontvangen of schade hebben uitbetaald in verband met een foutief te naam gesteld vonnis, bleek binnen de beantwoordingstermijn van deze Kamervragen niet te achterhalen.

Vraag 7

Hoeveel mensen ontlopen er hun straf doordat ze zich voordoen als iemand anders, en dat zelfs na een herziening niet meer wordt rechtgezet?

Antwoord 7

Ik kan op dit moment geen sluitend antwoord geven over het aantal gevallen waarin veroordeelden hun straf hebben ontlopen. Uit de afhandeling van de zaken conform het toetsings- en handelingskader zal blijken of en in hoeveel gevallen zich dit heeft voorgedaan. Ik informeer u daarover in de volgende voortgangsrapportages.

Vraag 8

Bent u van mening dat hier sprake is van schending van de trias politica, immers Justid (een organisatie die onder het bewind van de Minister valt) wijzigt op eigen houtje rechterlijke uitspraken (vonnissen)?

Antwoord 8

Gebleken is inderdaad dat Justid, om negatieve gevolgen voor burgers te voorkomen, in een aantal gevallen zonder bevoegdheid de tenaamstelling in de Strafrechtketendatabank heeft gecorrigeerd. Voor deze handelwijze bestaat geen juridische basis en is in 2017⁵ beëindigd. Voor alle toekomstige toetsingen wordt in het, in het antwoord op vraag 3 genoemde, toetsings- en handelingskader bepaald in welke gevallen Justid de foutieve tenaamstelling in de systemen mag corrigeren. Het gaat dan om vonnissen waarin sprake is van een duidelijke omissie, zoals een schrijffout, waarbij geen twijfel is over de juistheid van de betrokken veroordeelde. Ook mag Justid zelf corrigeren als sprake is van een officiële naamswijziging. In alle andere – meer complexe – gevallen is herziening van een vonnis voorbehouden aan de rechter.

Vraag 9

Bent u ook van mening dat de integriteit van de strafrechtketen hierdoor is/wordt aangetast?

Antwoord 9

Ja, het maatschappelijke belang van een juiste vaststelling van de identiteit van verdachten in het strafproces is groot. Ik vind het van groot belang te voorkomen dat mensen onterecht gedetineerd worden maar ook dat daders hun straf ontlopen.

De betrokken organisaties werken dan ook met urgentie aan het verbeteren van de aanpak.

Vraag 10

Heeft u bij één van de dossiers die staan opgenomen op de lijst met 867 zaken een melding gemaakt van een datalek (te weten: een inbreuk op de integriteit) bij de Autoriteit Persoonsgegevens?

⁵ Algemene Rekenkamer, Verantwoordingsonderzoek Ministerie van Justitie en Veiligheid 2024, pagina 58.

Antwoord 10

Nee. Een datalek is een inbreuk op de beveiliging van persoonsgegevens, wat leidt tot onbedoelde toegang, verlies, vernietiging, wijziging of ongewenste verstrekking van die gegevens. Hiervan was geen sprake.

Vraag 11

Als een zaak herzien wordt bij de Hoge Raad, en de onschuldige persoon wordt vrijgesproken van het vonnis dat onterecht op zijn naam stond, wordt de daadwerkelijke dader dan nog wel berecht?

Antwoord 11

Als de juiste persoon wordt gevonden, wordt de door de rechter opgelegde straf of maatregel (alsnog) bij de juiste persoon ten uitvoer gelegd.

Vraag 12

Klopt het dat u ten tijde van het publiceren van het onderzoek van de Rekenkamer aangaf «op dit moment geen signalen te hebben dat er mensen onschuldig vastzitten of hebben gezeten»? Staat u nog steeds achter deze uitspraak?

Antwoord 12

Inmiddels hebben mij signalen bereikt dat personen onterecht hebben vastgezet. Ten tijde van het verzenden van de brief op 28 mei was deze informatie nog niet bekend. Zie het antwoord op vragen 4 en 5 voor meer informatie. Verder onderzoek loopt nog.

Vraag 13

Heeft u inmiddels een omvattend beeld van de (ernstigste) consequenties van de foutieve tenaamstelling? In hoeveel gevallen gaat het om onterechte detentie?

Antwoord 13

Zie daarvoor het antwoord op vraag 12. Uit de afhandeling van de geconstateerde zaken conform het toetsings- en handelingskader zal een completer beeld volgen. De toetsing en behandeling van geconstateerde zaken aan de hand van het toetsings- en handelingskader start nog dit jaar.

Vraag 14

Voor hoeveel personen zijn de consequenties van de foutieve tenaamstelling, zoals detentie, inmiddels rechtgezet, en voor hoeveel mensen moet dat nog gebeuren? Waaruit bestond het rechtzetten van hetgeen mensen is aangedaan door fouten van de overheid?

Antwoord 14

Zie het antwoord op vraag 5.

Vraag 15

Wat gaat u doen om ervoor te zorgen dat er zo snel mogelijk een uitputtend beeld komt te bestaan van de problemen als gevolg van de foutieve tenaamstelling en persoonsverwisseling voor mensen en deze problemen voor hen per direct worden opgelost?

Antwoord 15

Zie het antwoord op vraag 3.

Vraag 16

Werkt u aan een toegankelijker manier om dit soort zaken recht te zetten waarin er meer mogelijkheden zijn dan een Novum? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 16

Momenteel verken ik de mogelijkheden om te komen tot een aanvullende eenvoudigere procedure voor de herziening van onherroepelijke vonnissen. In voortgangsrapportages informeer ik uw Kamer periodiek over de inzichten uit deze verkenning, en over andere ontwikkelingen aangaande foutieve tenaamstelling in vonnissen.